

В. Івакін, С. Переверзєв, А. Сорокун, І. Хоптинець, М. Курзенков

ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІТОПИСНОГО ЧОРНОБИЛЯ

Восени 2018 р. проходили дослідження літописного міста Чорнобиль та розвідки з шурфуванням на південно-східній околиці сучасного м. Чорнобиль. Основною метою польових робіт було дообстеження виявлених раніше на городищі об'єктів, продовження розвідок з метою визначення меж розповсюдження культурного шару пам'ятки та виявлення поселенської округи середньовічного міста.

Спочатку була розконсервована та захищена траншея 1 2017 р. (загальною площею

30 м²), в якій було зафіксовано рів та зроблена прирізка розміром 3,0 × 3,0 м в її південно-західній частині.

Розріз дослідженої ділянки рову у 2017 р. показав складну стратиграфію нашарувань. Із заповнення походив різноманітний матеріал давньоруського часу, а також фрагмент ліпної керамічної посудини з домішками жорстви та густими наскрізними отворами (милоградська культура доби раннього заліза).

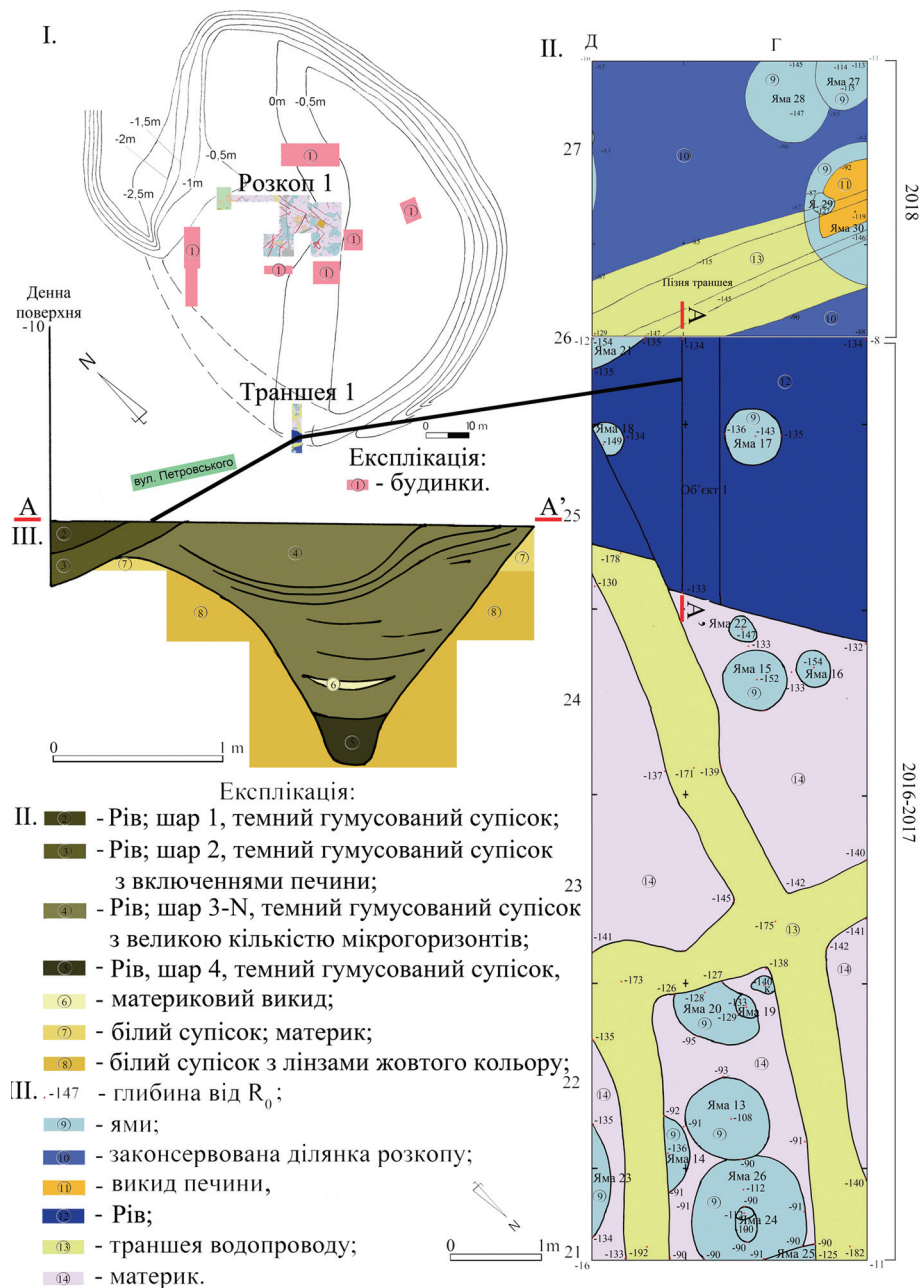

Рис. 1. Загальна схема розташування археологічних робіт, стратиграфія давньоруського рову

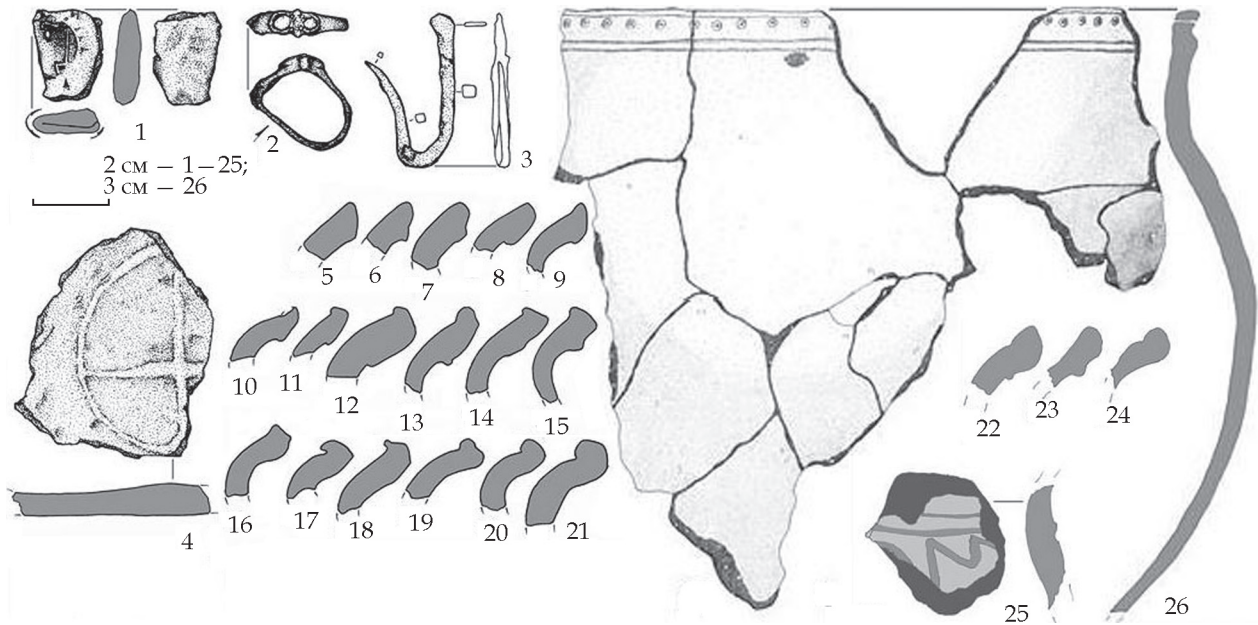

Рис. 2. Траншея 1: 1–3 — вироби з металу; 4–21 — фрагменти керамічного посуду; шурф 1: 22–26 — фрагменти керамічного посуду

На площі прирізки $3,0 \times 3,0$ м (над ровом) на глибині 0,75 м виявлено та вибрано чотири господарських ями (№ 1 і 2, датовані ХІХ ст., № 2 і 3 — ХVІІ ст.) та продовження траншеї водопроводу ХХ ст. В результаті обстежень рову було встановлено, що його ширина становить близько 4 м, максимальна глибина — близько 1,6 м (рис. 1). Керамічні знахідки, що були виявлені в заповненні об'єкту, свідчать про те, що його досліджена частина була сформована не раніше кінця ХІ ст. та функціонувала протягом 50 років, приблизно до середини ХІІ ст. (рис. 2: 4–21).

Одночасно, з метою виявлення поселенської округи середньовічного Чорнобиля було проведено шурфування мису борової тераси дельти р. Уж (на відстані 250 м на південний захід від Іллінської церкви). Закладено розвідувальний шурф розміром $2,0 \times 2,0$ м, орієнтований сторонами по лініях північ — південь, захід — схід. Зафіксовано мінімальну стратиграфію (рис. 1). Культурний шар складається з темного гумусованого супіску

та залягає на білому супіску умовного матеріку (відмітка 0,8–1,0 м). З нього походять фрагменти різночасового керамічного посуду милоградської культури (VII–I ст. до н. е.), давньоруської доби (ХІІ ст.), пізнього середньовіччя (ХVІІ–ХVІІІ ст.), а також два фрагменти скляного посуду (ХVІІ–ХVІІІ ст.), уламок овруцького пірофілітового сланцю, металевий шлак, кістки тварин тощо (рис. 2: 22–26).

Під час зачистки шурфу було зафіксовано правильний підпрямокутний об'єкт із сильногумусованим заповненням чорного кольору. Контури об'єкту геометрично правильні, орієнтовані довгими сторонами по вісі схід — захід. Східна частина об'єкту входила в стінки шурфу. Скоріше за все, об'єкт являв собою могильну яму середньовічного поховання. За браком часу було вирішено припинити дослідження на цьому етапі з метою ретельнішого дослідження виявленого об'єкту в наступному польовому сезоні. Після проведення необхідної фіксації шурф було законсервовано.